

Associazione San Rocco Italia
COMITATO INTERNAZIONALE STORICO-SCIENTIFICO
PER GLI STUDI SU SAN ROCCO E LA STORIA MEDIEVALE

AUCTORE ANONYMO

« ACTA BREVIORA » (1483)

ANONIMO LATINO

« ATTI BREVI »

TRASCRIZIONE A CURA DI PIERRE BOLLE

Si tratta, come dice il termine stesso, di un breve testo redatto in latino da un autore anonimo, di cui non si conosce la data di composizione; diversi studiosi lo designano anche con il nome di «Anonimo Latino». Il termine *Acta Breviora*, in realtà, è un titolo convenzionale; essi, infatti, non sono altro che un estratto di opere ben più vaste, dedicate a diversi santi. Il testo più noto ed utilizzato dagli studiosi è stato pubblicato nel 1737 negli «Acta Sanctorum» – insieme alla *Vita sancti Rochi* di Francesco Diedo – dal bollandista Jean Pinius.

Le problematiche connesse all'edizione critica dei Bollandisti sono già state accennate nello spazio dedicato al Diedo. Ribadiamo che entrambi i testi si basano su raccolte manoscritte non molto accurate; nel caso specifico degli *Acta breviora*, esse risalgono al Cinquecento e sono tratte dagli archivi di tre conventi.

Il fatto è che gli *Acta Breviora* erano già reperibili in due incunaboli molto importanti, soprattutto perché contrassegnati dalla data di edizione. Il primo era stato stampato a Colonia nel 1483, il secondo a Lovanio nel 1485: due opere ben precedenti, dunque, ai manoscritti utilizzati dal Pinius. Il testo completo è dedicato alla vita di numerosi santi ed è composto dal nucleo originale – la celebre *Leggenda aurea* di Iacopo da Varagine (1230-1298) – e da un supplemento di aggiornamento; quest'ultimo formò l'oggetto dell'edizione di Lovanio. Ovviamente la parte dedicata al nostro santo si intitola *De sancto Rocho confessore*.

Per poter valutare correttamente il contenuto degli *Acta breviora*, è estremamente importante – più ancora che negli altri casi – considerare con la massima attenzione le caratteristiche degli incunaboli e dei manoscritti a nostra disposizione.

- La prima edizione a stampa fu pubblicata a Colonia nel 1483 all'interno della «Hystorie plurimorum sanctorum», ad opera dell'editore Hulrich Zell.

La prima parte corrisponde appunto al testo di Iacopo da Varagine, mentre la seconda contiene un supplemento, intitolato *Historie plurimorum sanctorum noviter addite, laboriose collecte et prolongate* in testa, *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte* in coda. Il capitolo su san Rocco si trova alla fine del supplemento, fuori dall'ordine del calendario; si tratta, quindi, di un'aggiunta editoriale dell'ultimo momento.

- La seconda edizione a stampa venne pubblicata a Lovanio nel 1485, anch'essa all'interno della «Hystorie plurimorum sanctorum», ad opera dell'editore Johannes de Westfalia.

In questo caso il supplemento è stato integralmente ristampato con il titolo *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*.

- L'edizione curata dal bollandista Jean Pinius uscì negli *Acta Sanctorum* nel 1737, e si basava su raccolte manoscritte conservate nei conventi di Herent (vicino a Lovanio), Amiens e Parigi, il primo dei Betlemiti, gli altri due dei Celestini: *Apographis jamjam recensitis addendum est aliud, quod apud nos exstat, ac notatur esumptum ex Ms. Belfortii, qui scribit, se haec habere ex Ms. Bethlehemitarum prope Lovanium, et contulisse cum Ms. Caelestinorum Parisiensium et Ambianensium.*

Questi manoscritti presentano notevoli differenze rispetto agli incunaboli, sia in termini di errori ortografici o sviste del copista, sia in termini di episodi o passi mancanti, come potrete notare dall'esposizione sinottica delle pagine seguenti. Ricordiamo per finire che una edizione in lingua olandese venne stampata, da un editore ignoto, verso il 1488, con il titolo *Legende ende dat leven des confessoers sint Rochus*; da questo incunabolo si sono originati vari manoscritti redatti in dialetti fiamminghi più meridionali, ed inseriti anch'essi in raccolte di «Vitae» di santi.

Gli *Acta Breviora*, specialmente a partire dai primi decenni del Novecento, furono considerati dai principali studiosi di san Rocco come la versione latina di una presunta «Vita» italiana del Santo, la più antica ma purtroppo perduta; per questo motivo essi misero in ombra l'agiografia del Diedo, per secoli valutata come la prima in assoluto, e furono ritenuti l'eco più fedele della fonte originaria della storia del Santo. Tale fortuna è oggi tramontata, dopo la radicale revisione storica di Pierre Bolle e dopo la scoperta di nuove, importanti agiografie quattrocentesche.

I testi sono stati resi disponibili grazie alla gentile collaborazione di Pierre Bolle.

ANONYME LATIN

« ACTES BREFS »

TRANSCRIPTION PAR PIERRE BOLLE

Il s'agit, comme le même titre dit, d'un bref texte rédigé en latin par un auteur anonyme, dont on ne connaît pas la date de composition; beaucoup d'historiens le désignent aussi avec le nom d'«Anonyme Latin». Le terme *Acta Breviora*, en réalité, est un titre conventionnel; ils, en effet, sont un extrait d'oeuvres bien plus vastes, dédiées à des différents saints. Le texte le plus connu et utilisé par les spécialistes fut publié en 1737 dans les «Acta Sanctorum», avec la «*Vita sancti Rochi*» de Francesco Diedo, par le bollandiste Jean Pinius.

Les problématiques connexes à l'édition critique des Bollandistes ont déjà été mentionnées dans la fiche dédiée à Diedo. Nous confirmons que les deux textes se basent sur des manuscrits plutôt imprécis; dans le cas spécifique des *Acta breviora*, ils remontent à XVI siècle.

Le problème est que les *Acta Breviora* étaient déjà disponibles en deux incunables très importants, surtout pour la présence de la date d'édition. Le premier avait été imprimé à Cologne en 1483, le second à Louvain en 1485: deux oeuvres bien précédentes, donc, aux manuscrits utilisés par Pinius. Le livre complet est dédié à la vie de nombreux saints et il est composé du texte original – la célèbre *Legenda aurea* de Iacopo da Varagine (1230-1298) – et d'un supplément d'ajournement. La partie dédiée à notre Saint s'intitule, évidemment, *De sancto Rocho confessore*.

Pour évaluer correctement le contenu des *Acta Breviora*, on doit considérer, avec la meilleure attention, les caractéristiques des incunables et des manuscrits à notre disposition.

- La première édition fut publiée à Cologne en 1483, à l'intérieur de l'«Hystorie plurimorum sanctorum» de l'éditeur Hulrich Zell.

La première partie correspond au texte de Iacopo de Varagine, pendant que la seconde contient un supplément, intitulé en tête *Hystorie plurimorum sanctorum noviter addite, laboriose collecte et prolungate*, à la fin *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*. Le chapitre concernant saint Roch se trouve à la fin du supplément, dehors de l'ordre du calendrier; il s'agit, donc, d'une adjointe du dernier moment.

- La seconde édition fut publiée à Louvain en 1485 par l'éditeur Johannes de Westfalia, toujours à l'intérieur de l'«Hystorie plurimorum sanctorum».

Le supplément a été intégralement réimprimé avec le titre *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*.

- L'édition prédisposée par le bollandiste Jean Pinius fut publiée dans les «Acta Sanctorum» en 1737, sur la base de quelques manuscrits conservés dans les couvents de Herent (près de Louvain), Amiens et Paris: *Apographis jamjam recensitis addendum est aliud, quod apud nos exstat, ac notatur esumptum ex Ms. Belfortii, qui scribit, se haec habere ex Ms. Bethlehemitarum prope Lovanium, et contulisse cum Ms. Caelestinorum Parisiensium et Ambianensium*.

Ces manuscrits présentent des différences considérables en comparaison aux incunables, soit en termes de fautes orthographiques ou du copiste, soit en termes d'épisodes ou pas manquants, comm'on pourra voir dans l'exposition synoptique des pages suivantes. Nous rappelons en outre qu'une édition en langue hollandaise fut imprimée, par un éditeur inconnu, vers 1488, avec le titre *Legende ende dat leven des confessoers sint Rochus*: un incunable à l'origine de différents manuscrits flamands.

Les *Acta Breviora*, spécialement en XX siècle, furent considérés par les principaux spécialistes de saint Roch comme la version latine d'une présumée «Vita» italienne du Saint, la plus ancienne mais malheureusement perdue; pour ce motif ils obscurcirent l'hagiographie de Diedo – pendant les siècles retenue la première – et ils furent crus l'écho le plus fidèle de la source originaire de l'histoire du Saint. Aujourd'hui cette hypothèse a été abandonnée, après la radicale révision historique de Pierre Bolle et après la découverte de nouvelles, importantes hagiographies de XV siècle.

Nous remercions M. Pierre Bolle d'avoir transcrit les textes et de nous avoir autorisé à les publier.

LATIN ANONYMOUS

« SHORT ACTS »

TRANSCRIPTION BY PIERRE BOLLE

It is a short text written in Latin by an unknown author; many historians refer to it as the «Latin Anonymous». *Acta Breviora* is a conventional title; the text consists of an extract of much longer works, dedicated to various saints.

The most famous text, and also the most used by historians, has been published in 1737 in the «Acta Sanctorum» – along with the *Vita sancti Rochi* by Francesco Diedo – by the bollandist Jean Pinius. We have already mentioned the problems related to that edition in the page dedicated to Diedo; let us remind that both texts are based on some unaccurate manuscript collections, in the case of the *Acta breviora* from the Sixteenth Century.

The *Acta Breviora* were already available in two very important *incunabola*, which bore the edition date. The first of them had been printed in Koln in 1483, the second in Lovanio in 1485: two works that precede the manuscripts used by Pinius. We thus have to consider with the utmost attention the texts' characteristics that we can use.

- The first printed edition was published in Koln in 1483, as a part of the «Hystorie plurimorum sanctorum», by the editor Hulrich Zell.

The first part of it corresponds to the famous *Leggenda aurea* by Iacopo da Varagine (1230-1298), while the second part contains a supplement, titled *Hystorie plurimorum sanctorum noviter addite, laboriose collecte et prolongate* (but at the end *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*). The chapter about our Saint – *De sancto Rocho confessore* – is towards the end of the supplement, out of the calendar order, and this means that it is an editorial addition of the last minute.

- The second printed edition was published in Lovanio in 1485, contained as well in the «Hystorie plurimorum sanctorum», by the editor Johannes de Westfalia.

In this case the supplement has been totally re-printed with the title *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*.

- The edition by the bollandist Jean Pinius was published in the «Acta Sanctorum» in 1737, and was based on a few manuscript collections that came from the libraries of the convents of Herent (close to Lovanio), Amiens and Paris, one belonging to the order of the Betlemites, the others to the Celestiniens: *Apographis jamjam recensitis addendum est aliud, quod apud nos exstat, ac notatur esumptum ex Ms. Belfortii, qui scribit, se haec habere ex Ms. Bethlehemitarum prope Lovanium, et contulisse cum Ms. Caelestinorum Parisiensium et Ambianensium.*

These manuscripts show relevant differences from the incunabola (ortographic errors, copyst's mistakes, missing episodes), as you will note reading the synopsis in the following pages. Let us remember that about the year 1488 an unknown editor printed an edition in Dutch language – *Legende ende dat leven des confessoers sint Rochus* – which originated various flemish manuscripts, in flemish southern dialects.

The *Acta Breviora* were considered, by the main historians of the Twentieth Century, as the latin version of an hypothetical Italian «Life», more ancient but lost, and thus the *Acta Breviora* were considered the most faithful trace of the originary Life of the Saint. That hypothesis is not realistic nowadays, after the complete historic revision made by Pierre Bolle and after new hagiographies from the Fifteenth Century have been found.

The following texts are reproduced here thanks to the kind collaboration of Pierre Bolle.

ANÓNIMO LATINO **« ACTAS BREVES »**

TRANSCRIPCIÓN POR PIERRE BOLLE

Se trata, como el mismo título lo indica, de un texto breve redactado en latín por un autor anónimo, del que se desconoce la fecha de composición; muchos historiadores lo designan también con el nombre de «Anónimo Latino». El término *Acta Breviora*, en realidad, es un título convencional; en efecto, es un extracto de obras mucho más extensas, dedicadas a diferentes santos. El texto más conocido y utilizado por los especialistas fue publicado en 1737 en las «Acta Sanctorum» – con la «*Vita sancti Rochi*» de Francesco Diedo – por el bolandista Jean Pinius.

La problemática afín a la edición crítica de los Bolandistas ya ha sido mencionada en la ficha dedicada a Diedo. Confirmamos que los dos textos se basan en manuscritos más bien imprecisos; en el caso específico de las *Acta breviora*, remontan al siglo XVI.

El problema es que las *Acta Breviora* estaban ya disponibles en dos incunables muy importantes, sobretudo por la presencia de la fecha de edición. El primero había sido impreso en Colonia en 1483, el segundo en Lovaina en 1485: por lo tanto, dos obras bastante anteriores a los manuscritos utilizados por Pinius. El libro completo está dedicado a la vida de numerosos santos y está integrado por el texto original – la famosa *Legenda aurea* de Iacopo de Varagine (1230-1298) – y por un suplemento de aplazamiento. La parte dedicada a nuestro Santo se titula, por supuesto, *De sancto Rocho confessore*.

Para evaluar correctamente el contenido de las *Acta Breviora*, debemos considerar, con sumo cuidado, las características de los incunables y de los manuscritos a nuestra disposición.

- La primera edición fue publicada en Colonia en 1483, dentro de l'«*Hystorie plurimorum sanctorum*» del editor Hulrich Zell.

La primera parte corresponde al texto de Iacopo de Varagine, mientras que la segunda tiene un suplemento, titulado al inicio *Historie plurimorum sanctorum noviter addite, laboriose collecte et prolongate*, y al final *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*. El capítulo relativo a san Roque se encuentra al final del suplemento, fuera del orden del calendario; se trata, pues, de un añadido de último momento.

- La segunda edición fue publicada en Lovaina en 1485 por el editor Johannes de Westfalia, siempre dentro de l'«*Hystorie plurimorum sanctorum*».

El suplemento ha sido íntegramente reimpresso con el título *Hystorie plurimorum sanctorum noviter et laboriose ex diversis libris in unum collecte*.

- La edición dispuesta por el bolandista Jean Pinius fue publicada en las «Acta Sanctorum» en 1737, basada en algunos manuscritos conservados en los conventos de Herent (cerca de Lovaina), Amiens y París: *Apographis jamjam recensitis addendum est aliud, quod apud nos exstat, ac notatur esumptum ex Ms. Belfortii, qui scribit, se haec habere ex Ms. Bethlehemitarum prope Lovanium, et contulisse cum Ms. Caelestinorum Parisiensium et Ambianensium.*

Esos manuscritos presentan diferencias considerables en comparación con los incunables, ya sea en cuanto a faltas ortográficas o del copista, ya sea en cuanto a episodios que están o que faltan, como se podrá ver en la exposición sinóptica de las páginas siguientes. Recordamos además que una edición en lengua holandesa fue impresa, por un editor desconocido, hacia 1488, con el título *Legende ende dat leven des confessoers sint Rochus*: un incunable que origino diferentes manuscritos flamencos.

Las *Acta Breviora*, especialmente en el siglo XX, fueron consideradas por los principales especialistas de san Roque como la versión latina de una presunta «Vita» italiana del Santo, la más antigua pero desgraciadamente perdida; por esta razón ensombrecen la hagiografía de Diedo – durante siglos considerada la primera – y fueron contempladas como el eco más fiel de la fuente original de la historia del Santo. Hoy esta hipótesis ha sido abandonada, tras la revisión histórica radical de Pierre Bolle, y tras el descubrimiento de nuevas e importantes hagiografías del siglo XV.

Nuestros agradecimientos al Sr. Pierre Bolle por su transcripción de los textos, con cuyo acuerdo hemos sido autorizados a esta difusión.

AUCTORE ANONYMO

« ACTA BREVIORA »

Trascrizione a cura di Pierre Bolle

De sancto Rocho confessore – Anonimo Latino – Latino – Incunabolo
[Lovanio, *Historie plurimorum sanctorum*, Johannes de Westfalia, 1485] Fol. 300-303
Biblioteca Reale del Belgio, Bruxelles, incunabolo B 1483. Copinger 6434, BHL 7275
Versione precedente: De sancto Rocho confessore [Colonia, Ulrich Zell, 1483]

Acta Breviora – Anonimo Latino – Latino – Manoscritto
Ex Ms. Belfortii, qui illud acquisivit e coenobio Bethlehemitarum prope Lovanium, et contulit cum duobus aliis Mss. PP. Coelestinorum Parisiensium et Ambaniensium.
«Acta Sanctorum», t. III, pp. 407-410. Anversa 1737, nuova edizione Parigi-Roma 1867

Incunabolo / Incunable / Incunabulum / Incunable

[Fol. 300 b] De sancto Rocho confessore

Plurimas insignes et egregias francorum imperii habet pro- [Fol. 300v^o a] -vincias. Inter quas cum agri fertilitatem tum et urbium oppidum situ atque celebritate lingue hoccitane provincia que cum Aquitania iungitur florere solet.

In ea oppidum est quod Monspessulanus appellatur.

Huius dominium habuit nobilissimus Johannes illustrissimo francorum regum sanguine natus quem tam generis nobilitas quam omnium virtutum studia commendabant.

Eratque ei uxor nomine Libera genere periter et specie clarissima. Atque sic Dei omnipotens filio unico Ihesu Christo salvatori nostro uterque mancipabatur ut in sanctis operibus et divinis semper amare tenaciter intenderet.

Et cum vir devotissimus ex devotissima coniuge nullus heredem suscepisset, vota Deo pro herede suscipiendo qui etiam Christi servus esset fecerunt.

At quodam die cum precipue devota uxor christum et matrem suam gloriosissimam virginem mariam in tempio ea de re precaretur angeli vocem hanc audivit: *O Libera exaudivit deus orationem tuam, gratiam autem a deo accipies.*

Manoscritto / Manuscrit / Manuscript / Manuscrito

Plurimas et insignes Francorum imperium provincias habet; quas inter tum agri fertilitate, tum urbium et oppidorum situ ac celebritate, linguae Occitanae Provincia, quae cum Aquitania iungitur, florere solet.

In ea quidem singulare et magni nominis oppidum est, quod Mons Pessulanus appellabatur.

Hujus dominium quondam habuit nobilissimus eques, nomine Joannes, illustrissimo Francorum regum sanguine natus. Hunc non magis generis nobilitar exornabat, quam omnium humanarum et divinarum virtutum studia commendabant.

Erat ei uxor nomine Libera, genere et specie clarissima: sicque omnipotentis Dei Filio uterque mancipabatur, ut sanctis operibus et divinis semper tenaci amore intenderent.

Sed cum vir devotissimus ex devotissima coniuge nullum heredem suscepisset, vota Deo pro herede suscipiendo, qui etiam Christi servus esset, fecerunt.

Et quodam die, cum praecipue devota uxor Christum et Matrem gloriosissimam Virginem Mariam in tempio ea de re precaretur, angeli vocem hanc audivit: *O libera, exaudivit deus orationem tuam; gratiam autem a Domino accipies.*

Atque euestigio Libera se ad maritus confert remque omnem ut prodigialiter acceperat narravit.

Quo sic ut ipsi ambo igenti letitia perfusi omnipotentis dei voluntate sanctissimi matrimonii operi proletario statim indulserint et filium mulier concepit, qui postea natus Rochus in baptisate appellatus est.

Is in cute crucem impressam super sinistro latere ortus e matre attulit; quod [sic] prefecto sanctissimi stigma cum christo carissimum ostenderet; Cuius rei parentes magnopere demirati, Domino benedixerunt.

Et cum infante ideo beatum Rochum mater licet nobilis et delicata lactavit atque aluit, ceterorumque nutricis labores non invita subivit.

Et [Fol. 300v° b] cum devotissima mater duos in septimana singulos dies ieiuniis ageret, beatus Rochus infans matre ieiunante a lacte continebat nec ultra semel matrem tunc lactebat. Et quod omnibus mirum erat co die habilior hilarior atque recentior erat infans beatus.

Posteaque quinque annos attigit sese prime operibus exposuit. Et utrique sui parenti obedientissimus.

In anno XII sue nativitatis varia et ieiunia multa pro christi amore si puero constituit atque eius membre concredebant ita quoque et crux de qua diximus per eius corpus latior et apparentior apparebat.

B. hiis enim temporibus pater beati Rochi vir omni divino amore confirmatus maximo morbo invaditur et sese iam sentiens extremis sans proximum Rochum ad se vocavit:

O Roche unice heres inquit, vides me hanc brevi vitam finituum et celestes tandem revisere sedes. Quatuor tibi in testamento meo, simul, cum imperio relinquo et mea hereditate.

Primum ut instituisti iugiter Ihesu Christo servias.

2. Filium igitur mulier concepit, qui Rochus in Baptisate appellatus est.

Is in cute crucem impressam super sinistro latere ortus e matre attulit; quo prefecto sanctissimum stigma eum Christao charissimum ostenderet. Cujus rei causa parentes magnopere demirati, Domino bene dixerunt;

et ideo infantem beatum rochum mater licet nobilis et delicata, lactavit atque aluit, caeterosque nutricis labores non invita subivit.

Et cum devotissima mater duos in septimana singula dies jejuniis ageret, beatus infans Rochus, matre jejunante, a lacte continebat, nec ultra semel matrem tunc lactabat: quodque omnibus mirum erat, eo die habilior, hilarior atque recentior erat infans beatus.

Dum quintum aetatis ageret annum, suis parentibus sedulo obtemperans, claris jam virtutibus excrescebat, et defixum lateri signum crucis etiam cum tempore augebatur. Scholas (a) quoque adiens miro modo omnes scientia praecebat, jejuniis, orationibus, et piis aliis vacans operibus:

sicque ad duodecimum annum pervenit, in quo coepit districtius corpus suum abstinencia castigare.

3. His temporibus, pater B. Rochi, vir omni divino amore confirmatus, amximo morbo invaditur: et se jam sentiens extremis fatibus proximum, rochum filium ad se vocat.

O, inquit Roche, unice heres, vides, me brevi vitam finituum: quatuor tibi in testamento meo, simul cum imperio et mea hereditate mandata relinquo:

primum, ut, sicut instruisti, Jesu Christo jugiter

Secundo pauperum et viduarum et orphanorum sis memor. Tertio thesaurorum meorum te rectorem constituo et dispensatorem ut eos pariter in pios usus conteras. Et quarto ut summa cum celebritate egrorum atque pauperum hospitalia frequentes

hec suapte facturus quidem se Rochus decedenti e vita patri promittit atque tempore nobilissimi et devoti domini Johannis anima immortalis mortale corpus deseruit.

Corpus devote et honoratissime Rochus sepulchro condidit.

Et in anno sue nativitatis vicesimo devotissimam quoque matrem Cristo sepelivit.

Et ideo paucis post dies patris testamentum non impi- [Fol. 301 a] -ger exequitur. Religiosa loca pauperum domos visitat miseros oppressos egrotos operibus et consilio curat, viduas pupillos et orphanos consolatur. Inopes virgines nuptui collocat his piis officiis rem patris sui omnem non invitatus dispensavit.

Quando sanctus Rochus patris sui mandata expleverat decrevit secum patriam Montepessulanam scilicet deserere. Et varias per christi amicitiam peregrinationes agere habitu igitur et peregrino vestitu induitur caput pillio tegitur et de humeris bulga pendet atque baculus peregrinalis dexteram subivit

et intentus penitentiae Rochus post multa deserta romam versus contendit sed ante oppidum Aquampendente nominatum se appulit, ubi frequens et durissima pestis vigeat.

Quod cum Rochus e multis in via scivisset percipide ad hospitale Aquependentis ubi pestifero morbo plerique gravabantur accurrit.

Cuius hospitalis tutelam quidam nomine Vincentius habebat a quo Rochus beatus non sine multis precibus et labore impetravit ut ipse beatus rochus egrotis dies et noctes inserviret.

Sed posteaque ad egrotos venit, eis omnibus in christi nomine benedixit unius cuiusque membra manibus impavide contrectabat ut statim virum sanctum ad se intromissum faterentur qui iamiam tantorum dolorum et pestis incendia per

servias: secundum, ut pauperum viduarum et orphanorum sis memor: tertium; thesaurorum meorum rectorem te constituo, ut eos pariter in pios usus conferas: quantum, ut egenorum atque pauperum hospitalia frequentes.

Haec suapte quidem sponte facturum se, rochus promisit, et devotissimi domini Joannis anima immortalis mortale corpus deseruit.

Anno etiam suae nativitatis decimo quinto devotissimam matrem Rochus sepelivit.

Et ita paucis post dies patris testamentum impiger exequitur, religiosa loca, et pauperum domos visitat, miseros, oppressos et aegrotos opibus et consilio curat: viduas, pupillos et orphanos consolatur, inopes virgines nuptui collocat: hisque piis officiis rem patris sui omnem non invitatus dispensavit.

4. Postquam patris sui mandata expleverat, decrevit secum patriam deserere, et varias per christianitatem peregrinationes agere. Habitu itaque peregrino induitur, caput pileo tegitur, de humeris bulga pendet, baculus peregrinalis dexteram subit;

et intentus poenitentiae rochus, post multa deserta, romam versus contendit. Sed prius in oppidum Aquam Pendentem nominatum se appulit: ubi durissimam pestem vigere,

cum e multis in via scivisset, per cupide in hospitale ejus accurrit.

Hujus hospitalis tutelam quidam, nomine Vincentius habebat; a quo Rochus beatus non sine multis precibus et labore impetravit, ut ipse aegrotis diu noctuque inserviret:

Sed posteaquam ad aegrotos venit, eis omnibus in Jesu Christi nomine benedixit, et uniuscujusque membra impavide contrectavit: ita ut statim virum sanctum ad se intromissum faterentur: quia iam tantorum dolorum incendia

totem hospitale extinxerat.

Inde per Aquampendentem Rochus incedens uniuscuiusque domum peste vexatam adire festinat et cum signo crucis ac memoria passionis Ihesu christi omnes a peste liberabat. Nam quemcumque Rochus tetigisset eun- [Fol. 301 b] -dem statim sevissima pestis deserebat.

C. Liberato autem a pestis contagio Aquempendenti, Rochus sanctus versus sesenam civitatem Ytalie magnificam tendit, quam non minor pestis diu vexaverat, eamque a peste brevi spacio liberavit. Et inde tandem romam venit in qua etiam tanta pestis erat ut vix in tota urbe locus a peste vacans reperiri poterat.

Erat hiis temporibus rome cardinalis quidam titulo Anglerie quae provincia longobardorum est.

In huius quidem cardinalis edes beatus Rochus accessit et cum in conspectum cardinalis paulisper stetisset subito mira consolatio et spes in animum cardinalis peste infecti dilabitur.

Intellexit enim iuvenem beatum Rochum esse Deo carissimum hoc vultus hoc mores hoc Rochi modestia pretendebant quare se Rocho beato commendavit ut eum a peste tanta liberaret et conservet.

Ecce Rochus ei cardinali in fronte digito crucem signat et statim apparentissima et manifestissima crux fronti cardinalis a peste protegatur.

Verumtamen propterrei novitatem sanctum Rochum precatur et ut crucis stigma e fronte tolleretur, ne eapropter populo novum spectaculum foret. Rochus cardinalem exhortatur ut nostri redemptoris crucis signum in memoria sue passionis in frontem perpetue gerat acque reverendissime colat, quo signo a dira peste liberatus exstiterat.

Cardinalis ergo ad papam beatum Rochum adducit qui statim quod divinum et radium lucentissimum et celestem e fronte Rochi micare ac resplendere vidit. Post hoc autem beati Rochi divina virtus in apostolatu nota fuit et plenariam remissionem a papa Rochus obtinuit.

per totum hospitale extinxerat.

Inde per Aquam Pendentem rochus incedens, uniuscujusque domum peste vexatam adire festinat: et cum signo crucis ac memoria passionis Jesu Christi quemcumque tetigisset, eundem saevissima pestis deserebat.

5. Liberata pestis contagio Aqua Pendente, versus Caesenam civitatem Italiae magnificam tendit, quam non minor pestis diu vexabat, eamque brevi spacio liberat. Inde tandem Romam venit: in qua tota urbe locus peste vacuus reperiri vix poterat.

Erat autem iis temporibus Romae Cardinalis quidam titulo Angleriae (b), quae provincia Longobardorum est.

Jam hujus Cardinalis aedem beatus Rochus accessit, et cum in concpectu Cardinalis paulisper stetisset, subito mira consolatio et spes in animum Cardinalis peste infecti dilabitur:

intellexit enim juvenem beatum Rochum Deo esse charissimum: hoc vultus, hoc mores, hoc Rochi modestia protendebat. Quare se Rocho beato commendavit, ut eum a peste tanta liberet et conservet.

Et, ecce, rochus ei Cardinali in fronte crucem digito signat: statimque apparentissima et manifestissima crux in fronte Cardinalis impressa cernitur, et sic Cardinalis a peste protegatur.

6. Cumque sanctum Rochum precaretur, ut crucis stigma e fronte tolleretur, ne populo spectaculum foret; Rochus hortatur eum, ut Redemptoris signum in memoriam passionis ejus perpetuo in fronte gerat et reverenter colat, quo a dira peste liberatus exstiterat.

Cardinalis ergo ad Papam beatum Rochum adducit (c), qui statim radium lucentissimum et caelestem e fronte Rochi micare ac risplendere vidit; ipseque beatus Rochus plenariam indulgentiam a Papa obtinuit;

Cardinalis [Fol. 301v° a] vero de gente Rochi et patria ab eodem beato Rocho querere cepit. Sed Rochus sanctus nullius mortalis gloriam affectans patriam et gentem celavit.

Et accepta iterum benedictione a papa secessit, sed cum eodem cardinali per triennium Rome extitit continuas pauperibus et egrotis a peste operas et labores indulgens.

Post tres annos cardinalis senio confectus moritur, et Rochus sancte Romam relinquens ad Arimimum urbem Ytalie florentissimam venit quam similiter a peste liberavit. Arimmo peste liberato beatus Rochus ad civitatem Namerensem [sic] in Longobardia venit, plurimam etiam a peste oppressa, illuc totos duos menses egrotis peste toto corde totoque dei auxilio inservivit.

Inde post amotam pestem, versus urbem Placentinam gressus direxit, quoniam in ea ultra modum pestem regnare intellexerat. Erat enim sancte Roche eius semper studii in ihesum christi nomine et eius sanctissima passione homines mortales a pestis labe et morte durissima tutos facere. Et primum sese in pauperum domos et hospitalia recipiebat, eo que ea loca magis auxilii egerent.

D. Cum sanctus Rochus in hospitali Piacentine iam diu fuisset et fere illic omnes egrotos a peste curasset, quamdam media nocte audivit vocem in somnis hanc angeli: *O roche, Christi devotissime expergiscere et pestem que nunc in te est cognosce, eamque curare studeas*, atque continuo sese percussum telo pestifero in altera coxarum beatus Rochus persensit et egit ideo deo gratias.

Et dum gravi dolore cruciaretur nec nulla in lecti parte membra quiescerent languore et gemitu beati Rochi omnes in hospitali noctis qui- [Fol. 301v° b] -ete et somno privabantur. Quare Rochus beatus ses prope cubili recepit, et ad exterius hospitalis limen adventantis diei lucem expectans excubabat.

Cum pretereuntes orto iam sole cives placentini Rochum peregrinum extra hospitale cubantem vident, graviter magistrum hospitalis de impietate accusabant, sed ipse se coram civibus purgans, peregrinus inquit iste peste ut videtis languidus nobis invitis foras huc accessit.

Cum autem Cardinalis de Rochi gente et patria ab eodem quaereret, ille nullam mortalem gloriam affectans, patriam et gentem suam celavit:

Postremo accepta iterum benedictione a papa, secessit et cum Cardinali per triennium Romae extitit, continuas pauperibus et peste vexatis operas et labores indulgens.

7. Post tres vero annos Cardinalis senio confectus moritur; et Rochus Romam linquens, Ariminum (d) urbem Italiae florentissimam venit: quam similiter liberavit. Arimino peste liberato, ad civitatem Navarensis (e) in Longobardia venit, plurima etiam peste oppressam; et illic totos duos menses aegrotis peste toto corde totoque Dei auxilio inservivit.

Inde post amotam pestem, versus Placentiam gressus direxit, quoniam et in ea ultra modum pestem regnare intellexerat. Erat nempe ejus sanctissima passione, homines a peste tutos faceret; primumque in pauperum domos et hospitalia se recipiebat, eo quod ea loca magis egerent auxilii.

8. Cum in hospitali Placentiae diu fuisset, et fere omnes illic aegrotos a peste curasset, quadam media nocte audivit in somnis hanc vocem angeli: Roche Christo devotissime, expergiscere, et pestem, quae nunc in te est, cognoscere et curare studeas. Ille continuo se percussum telo mortifero in altera coxarum persentiens, egit deo gratias.

Cumque gravi dolore cruciaretur, ejusque languore ac gemitu omnes somni quiete privarentur, ille beatus prope se e cubili recepit, et ad exterius hospitalis limen advenientis diei lucem expectans cubabat.

Praetereuntes orto iam sole cives Placentini Rochum videntes, hospitalis magistrum impietatis accusabant; sed ipse se coram civibus purgans, Certe (inquit) nobis invitis foras huc secessit.

Ergo cives properanter beatum Rochum e menibus civitatis piacentine depulerunt, ne propter eum civitas maiore peste infecta foret.

Tam multo tamque ferventi dolore pestis oppressus beatus Rochus e menibus civitatis Piacentina se eiectum sustinet, atque in quamdam silvam deserte vallis non longe a piacentina profectus est, semper deo benedicendo onnipotenti, ibique ut vix valuit sibi parvulam casam frondibus silvarum composuit.

Et mox nominis Ihesum memor ad preces mentem erexit: *Magnas tibi gratias ago salvator inquit, que ut ceteros tuos sic et me odioso hoc pestis ardore afflictas. In hunc te deprecor piissime, Ihesum desertum locum gratie tue refrigerium mihi mittere digneris.*

Atque finita oratione ecce de celo statim nebula elapsa est et iuxta casam quam sibi beatus Rochus ramis fecerat in pulcherrimum et nitidissimum fontem, qui etiam illic hodie est convertit. Cuius aqua sitibundo et pestifero febre estuati Rocho sancto refrigerium fernet.

Erat prope eandem silvam et non longe quidem interstitio, villa ruralis quedam in qua aliqui nobiles habitabant inter quos quidam deo carus nomine Gotardus magna rara et magnam familiam habebat.

[Fol. 302 a] Is e multis venaticis canibus unum valde familiariter educaverat qui intrepide a mensa domini sui panem quotidie sumere solius erat. Atque cum Rochus panis abesset hic cais dei misericordia panem ad Rochum a domini mensa afferebat.

Sed cum Gotardus canem sepius advertisset quod panem delictiorem a mensa tolleret et quo aut ad quem ferret penitus ignoraret cum omni eius familia. Gotardus in proximum prandium delictatum in mensa panem sibi apponi iustit, quem canis statim suo more fustulit et ad Rochum accelerat canem a tergo Gotardus insequitur, et ad casulam Rochi tendit ubi Gotardus cernit que familiariter panem beato Rocho canis porrigat ergo reverenter Gotardus sanctum Rochum salutatur et Rocho assedit. Et Rochus timens ne pestis contagio Gotardus caperetur, abi inquit a me amice in

Ergo cives properanter beatum Rochum e civitate depulerunt, ne per eum civitas maiore peste inficeretur.

Caput II

9. Tam multo tamque ferventi dolore oppressus, patienter tamen se eiectum sustinet; semperque onnipotenti Deo benedicens, in quamdam desertae vallis silvam non longe a Placentia profectus est; ibique, ut voluit, sibi parvulum tectum ex frondibus composuit.

Mox nominis gloriosi Jesu memor, ad preces mentem erexit et dixit: Magnas tibi gratias ago, Salvator Jesu, quod me, ut ceteros tuos peste afflictos, in hunc (te precor) desertum locum gratiae tuae refrigerium mihi mittere digneris.

Finita oratione, statim e caelo nebula elapsa est, et iuxta cellulam ejus in pulcherrimum et nitidissimum fontem, qui etiam illic hodie est, convertitur, cujus aqua aestuanti rocho refrigerium feret (a).

10. Erat prope eandem silvam villa ruralis, quam nonnulli nobiles inhabitabant: quos inter quidam Deo charus, Gothardus (b) nomine, magna rara et magnam familiam possidebat.

Is e multis venaticis canibus unum familiariter educaverat, qui ex mensa domini intrepide panem tractare solebat; et, cum panis Rocho deesset, panem ad eum afferebat.

Quod cum saepius adverteret Gothardus, et, ad quem ferret, ignoraret, ejus etiam familia ignorante, in proximum prandium delictatum in mensa panem apponi jussit: quem statim suo more canis tollit, et ad Rochum accelerat: canem ergo ille insequitur, et ad cellulam beati rochi conveniunt. Cernens, vero, quam familiariter panem Beato porrigeret, reverenter salutatur, et sancto Viro assidet: qui timens, ne pestis contagio ille caperetur, Abi, inquit, amice, in pace bona; quia me violentissima pestis tenet.

bonam pacem quia me violentissima pestis tenet.

Ergo Gotardus Rochum deserit et ad domum suam reversus ubi per dei gratiam secum tacitur hec loquitur, hic pauper quem in deserto nunc reliqui vir dei certe est, cum canis, animal sine ratione languido panem et derelicto solus portet, ego ideo qui hoc video idem facere potius debeo, qui et homo et Christianus sum.

Et hac sancta meditatione Gotardus ad Rochum rediit, facere tibi inquit sancte peregrine misericorditer cupio, quam obrem te iam nuncque relicturus reviso.

Rochus gratias agit deo qui Gotardus ad eum miserit eumque Gotardus beatus Rochus in Christi lege iugiter [*sic*] erudit. Postquam simul paulisper fuere nec magis canis panem afferet Gotardus consilium pro pane habendo querit et consilium pro pane habendo quaerit et cum magis magisque fame urgeretur, remedium a be- [Fol. 302 b] -ato Rocho remedium a Beato rogat.

Rocho eum exhortatur (Iuxta illud dominicum in sudore vultus tui vescere pane tuo) ut redeat ad villam atque omnibus suis heredibus ac bonis suis relictis, sequatur viam Christi et in nomine Ihesu panem petat.

Atque Gotardus se pre pudore quia illic notus et dives erat id facere vereri ait. Sed tandem beati Rochi crebra admonitione Gotardus Placentinam ubi etiam notissimus erat venit et mendicat, atque illic ac cuiusdam sui compatris hostium elemosinam postulat.

Idem compater Gotardo aspere conviciatur que gentem amicos et notos suos quos habet devotissimos impudenti mendicitate macularet. Expulit quoque eum irridens et iratus ab ostio quare Gotardus aliorum civium domos mendicando sollicitare cogitur.

Sed eodem die huius Gotardi compatrem pestis inuasit, reliquosque multos qui Gotardo elemosinam negaverunt, atque statim pestis contagione civitas Placentina inficitur.

Reversus tandem ad silvam Gotardus cetera que dicta sunt Rocho beato exposuit, sed beatus

Gothardus igitur domum suam reversus est: ubi secum tacitus haec loquitur: Hic pauper, quem in deserto nunc reliqui, vir Dei certe est, cum canis, irrationale animal, languido et derelicto panem solus portet: ideo qui hoc vidi, idem potius facere debeo, qui et homo et Christianus sum.

In hac sancta meditatione ad eum reversus, dixit: Facere tibi, sancte Peregrine, misericordiam cupio, et jam te numquam relicturus reviso.

11. Rochus Deo gratias egit, et Gothardum in Christi lege jugitur erudiit. Postquam simul paulisper fuere, nec ultra canis panem adferret, Gothardus consilium pro pane habendo quaerit; et, cum magis magisque fame urgeretur, remedium a Beato rogat.

Qui juxta id dominicum: In sudore vultus tui vesceris pane tuo, hortatur, ut redeat ad villam, atque omnibus bonis suis renuntians, sequatur viam Christi, et in nomine Jesu panem petat.

Ast [*sic*] Gothardus prae pudore (quia illic et notus et dives erat) id se vereri, ait. Sed tandem beati rochi crebra admonitione instructus, Placentiam, ubi etiam notissimus erat, venit mendicat, atque illic ad cuiusdam sui compatris ostium eleemosynam [*sic*] postulat.

Ille Gothardo aspere convitiatur, quod amicos suos hac dedecentissima homini prudenti et diviti mendicitate macularet, expulitque eum irridens et iratus ab ostio: et sic Gothardus aliorum domos mendicando sollicitare cogitur.

Eodem die compatrem istum pestis inuasit, reliquosque multos, qui Gothardo eleemosynam negaverant.

Reversus tandem ad silvam Gothardus, quae dicta sunt, Rocho beato exponit; sed beatus

Rochus ipsius compatris mortem brevi futuram Gotardo praedixit, quod itaque factum est.

Verum enim pietate et misericordia commotus Rochus plenam peste placentinam accessit et Gotardus in silva reliquit beatus Rochus ergo etsi ipse peste affligebatur tamen suo magno labore placentinis in nomine Ihesu tangendo et benedicendo omnibus operum attulit et hospitale atque civitatem peste omni absoluit. Et ipse adhuc suo malo languidus et claudus fere ad Gotardum revertitur, sed cum in locum deserte vallis multi qui de Rocho et Gotardo audiverant accesserunt, quos cum Gotar- [302v^o a] -do omnes beatus Rochus reperit quibus coram omnibus hec miracula faciebat.

Nam fere et animalia bruta que predesertam silvam vagabantur, sique eorum pestis aut morbus gravaret illico ad Rochum beatum accurebant et sanata reverterentur.

Sed post parum temporis Gotardus et socii sui propter negocia et certas necessitudines in Placentina sunt reversi et beatum Rochum ad tempus in sola valle reliquerunt. Sed beatus Rochus deo orationem fecerat ut a dicto pestis vulnere eum liberaret atque raptim dominus beatus Rochum occupat.

Et interea, Gotardus a civitate redit, atque cum esset iam iunctus Rocho dormienti audivit hanc vocem angeli: *O Roche amice dei audivit dominus preces tuas. Ecce liberatus a peste sanatus es. Iubet ergo dominus ut versus patriam tuam gressu intendas.*

Hac subita voce obstupuit quidem Gotardus qui semper ante hec Rochi nomen ignoraverat atque statim expergefatto et divinitus sanato a peste Rocho per angelum vocem quam audiverat enarravit.

Rogaverat ideo beatus Rochus Gotardum ut suum nomen celaret nec civique id diceret, utputa quia nullius mortalis glorie affectans: atque posteaque aliquot dies Rochus cum Gotardo et sociis reliquis in heremo commoratus esset, omnes divinis operibus instruens et sanctis iam inceptis cohortans atque confirmans desertam vallem eosque ceteros reliquit et peregrinus Rochus penitentiae et divini semper amoris studiosus, versus suam patriam tendit.

rochus ipsius compatris mortem brevi futuram praedixit quod ita factum est.

12. Verum enim pietate et misericordia Rochus, licet ipse peste affligeretur, plenam peste Placentiam accessit; et Gothardo in silva relicto, Placentinis omnibus magno suo labore opem attulit, et in nomine Jesu tangendo et benedicendo civitatem omni peste absoluit. Et ipse adhuc suo malo et languidus et fere claudus ad silvam revertitur: ubi multos, qui audierant, et ideo in desertam vallem venerant, cum Gothardo reperit; quibus coram omnibus vir dei miracula faciebat.

13. Post modicum tempus Gothardus et socii sui propter certa negotia Placentiam reversi, beatum Rochum ad tempus in valle reliquerunt. Beatus quidem Rochus deo orationem fecerat, ut a peste liberaretur, unde raptum somnus eum occupat.

Interim Gothardus a civitate rediit, et cum jam esset iunctus Rocho dormienti, audivit: Dominus preces tuas, et, ecce, a peste sanatus es. Iubet ergo Dominus, ut versus patriam tuam gradum intendas.

Hac subita voce obstupuit Gothardus, qui semper ante haec Rochi nomen ignoraverat, atque confestim expergefatto et divinitus sanato a peste Rocho vocem, quam audierat, curavit.

Qui ideo rogavit, ut nomen suum celaret, utputa nullius mortalis glorie affectans: et postquam aliquot dies cum ipso Gothardo et reliquis sociis in eremo commoratus esset, eos omnes instruens, et in sanctis operibus confirmans, valefacti: et peregrinus, ac poenitentiae divinique semper amoris studiosus, versus patriam tendit.

E. Beatus Rochus patriam suam repetens sese ad Angleriam provinciam Longobardorum [Fol. 302v^o b] ac Almanie versus applicat ubi eius provincie dominus bellum cum hoste gerebat, cuius milites Rochum comprehenderunt, et eum tanquem exploratorem et insidiatorem hostilem domino tradiderunt.

Et si beatum Rochum semper Ihesum profitentem, sive mora atro carceri deputavit atque omnibus Rochus parcens, patienter carcerem subivit ubi per dies noctesque nominis Ihesu memor humiliter se deo commendavit adeo ut carcer beato Rocho nullum incommodum afferet. Sed pro heremo et pro penitentia carcerem esse volebat et illic per quinque annos in orationibus vixit.

In fine vero anni quinti cum iam Dei voluntas esset ut beati Rochi anima in confortio sanctorum suorum celestium iungeretur, et in divino semper conspectu foret ille qui cibos beato Rocho in carcerem ferre solebat singulis diebus et horis magnum lumen mirabilem que splendorem per atrium ubique carcerem cernit, et Rochum genibus semper prenum orantem vidit que omnia domino suo retulit atque eius rei fama statim totam civitatem complevit, adeo ut cives quamplures ad carcerem tante novitatis eam concurrerunt et idem viderunt. Et conspicati sunt omnes deum laudabant et dominum sevitiæ et impietatis incusabant.

F. Cum tandem beatus Rochus se voluntate dei hanc vitam mortalem finiturus cognosceret, eumque qui carceris custos erat ad se vocat, rogatque eum uti domino suo nunciet, et eum in nomine dei et gloriose virginis Marie oret quatenus ad carcerem Rocho sacerdotem mittat, a quo Rochus moriens confiteretur, quod profecto sanctum est. Et cum a sacerdote confessus esset, de- [Fol. 303 a] -votissime benedictionem accepit.

Et quoque rogat ut per tres insequentes dies totos eum beatum Rochum solum carcere celestia contemplare sinat, quo melius et proprius e vita decedens posset de sanctissima passione Christi meditari senserat enim iam beatus Rochus quomodo cives civitatis dominum pro Rocho e carcere liberando suppliciter precarentur, que omnia sacerdos domino retulit, et ideo beato Rocho per triduum carceris solitudo concessa est,

14. Dum patriam suam reperteret, sese ad Angleriam provinciam Longobardiae ad Almaniam versus contulit (c); ubi eius provinciae dominus bellum cum hoste gerebat cujus milites beatum Rochum comprehenderunt, et eum tanquem exploratorem et insidiatorem domino tradiderunt:

et is sine mora beatum Rochum, semper Jesum profitentem, atro carceri deputavit. Vir autem Domini parcens omnibus patienter carcerem subivit, et nominis Jesu diu noctuque memor humiliter se Deo commendabat: adeo ut nullum ei incommodum carcer ageret, qui pro eremo et pro poenitentia carcerem recipiebat. Postquam illic per quinque annos vixit,

in fine anni quinti, cum jam Dei voluntas esset ut sancti Viri anima Sanctorum consortio iungeretur, ille qui cibum eidem beato Rocho in carcere ferre solebat, singulis tunc diebus et horis mirabilem splendorem per atrium et carcerem ubique cernit, et Rochum genibus ad terram primum orantem videt: quae omnia domino suo retulit. Atque hujus rei fama statim totam civitatem replevit adeo, ut cives complures ad carcerem tantae novitatis causa concurrerent: et idem viderunt, et conspicati sunt omnes, Deumque laudabant, et dominum istum saevitiæ et impietatis incusabant.

15. Cum se tandem voluntate Dei hanc vitam mortalem finiturus cognosceret, custodem carceris ad se vocat, rogatque, ut dominum suum in nomine Dei et gloriosae Virginis oret, quatenus ad carcerem mittat sacerdotem, cui rochus moriens confiteatur; quod cum impetrasset et devotissime confessus esset,

rogat ut per tres insequentes dies totos se solum in carcere caelestia contemplare sinat, quo melius et proprius e vita decedens possit de sanctissima passione Christi meditare. Senserat enim Vir quomodo cives civitatis dominum pro ipso e carcere liberando suppliciter precarentur. Quae omnia sacerdos domino retulit, et sic beato Rocho tridua lilla solitudo concessa est.

atque in fine diei tertii angelus Domini cum hac voce ad beatum Rochum venit: *O Roche, mictit me pro tua anima deus, a quo in hac ultima huius tue vite parte, si quod optas nunc idem petere debeas.*

Rochus ergo ab omnipotenti Deo prece devotissima rogavit ut omnes christiani qui in nomine Ihesu pie et reverenter beato Rocho supplicarentur, ab omni iaculo pestis tuti et liberati forent. Et oratione fatta expiravit.

Statim angelus e celis litteris aureis tabulam divinitus perscriptam ad carcerem affert, quam sub beati Rochi capite posuit, in ea enim tabula scriptum erat, deum eius orationi concessisse, ut qui beatus Rochum pi invocaret, is a nullo pestis cruciatu lederetur.

Et ecce post dies tertium dominus civitatis ad carcerem mittit ut e carcere beatus Rochus liberaretur. Sed qui iam ad carcerem venerunt beatum Rochum vita finitum in venerunt, et per totum carcerem radios et lumen mirabile viderunt ut indubie eum amicum dei crederent. Erat et a capite beati Rochi cereus magnus et alter quoque tantus a pedibus, quibus cereis totem corpus illustrabatur. Invenerunt preterea sub eius capite predi- [Fol 303 b] -ctam tabulam ex qua nomen beati Rochi et auctoritatem cognoverunt.

Quo nomine cognito huius civitatis, domini mater iam annis multis confecta cognovit Rochum filium fuisse domini Iohannis de Montepessulano qui frater germanus fuit huic de quo diximus domino quo eum sanctum antea propter nomen incognitum prorfus ignoraverunt.

Agnoverint preterea beatum Rochum eius nepotem esse per signum illius sanctissime crucis, quam secum beatus Rochus ut predictum est ventre sue matris natus contraxerat. Sic igitur penitentes et sese dolore et planctu afficientes tandem cum tota populi civitates frequentia solenniter et religiose beatum Rochum sepeliviunt.

Qui postea statim in apostolatu sanctus religiosissime dedicatus est, atque in eius glorioso nomine et honore illi ampia et celeberrimam ecclesiam construxerunt.

In fine diei tertii angelus Domini cum hac voce ad illum venit: Roche, ecce, mitti me pro tua anima Deus: a quo si quid optas in hac ultima tuae vitae parte, nunc id petere debes.

Rochus ergo omnipotentem Deum prece devotissima rogavit, ut omnes Christiani, qui pie et reverenter in nomine Jesu memoriam sui fecerint, a peste liberarentur et oratione facta expiravit.

16. Post diem tertium, dominus civitatis ad carcerem mitti, ut beatum Rochum de carcere liberaret. Sed qui venerunt, jam vita finitum invenere, et per totum carcerem admirabilis luminis radios viderunt, ut indubie eum Dei amicum intelligerent. Erat et ab illius capite oereux (?) magnus, et alter quoque tantus a pedibus: quibus cereis totem sanctum corpus illustrabatur. Invenerunt praeterea sub ejus capite tabulam aureis literis divinitus prescriptam, in qua scriptum erat, Deum ejus orationi concessisse, quod pro laborantibus petierat. Ex pisa insuper cognoverunt beati Rochi nomen et auctoritatem;

quo nomine cognito, illius civitatis domini mater, jam multo senio confecta, intellexit, Rochum fuisse filium domini Joannis de Monte pessulano, qui frater germanus fuit hujus, de quo jam diximus, domini; quae omnia propter incognitum nomen antea ignoraverant.

Agnoverunt praeterea, beatum Rochum eis nepotem esse, per signum illius sanctissimae crucis, quam, ut diximus, ab utero matris natus contraxerat. Sic igitur ipsi poenitentes, et ses dolore ac planctu afficientes, tandem cum tota populi civitatis frequentia, solenniter et religiose beatum Virum sepeliunt.

Qui postea in Apolostatu (d) Sanctus gloriose dedicatus est; atque ejus glorioso nomini amplam et celeberrimam ecclesiam construxerunt.

Cuius festum celebratum XVI augusti quod est altera post assumptionis Marie virginis. Archangelus ad beatum Rochum confessorem dixit: *Confessor dei venerande obtinuit in celis deprecatio tua ut qui deinceps in afflictione sua devote ad te clamaverint ab omni epidemie ac pestis periculo tuis mentis protinus liberentur.*

[Trascrizione a cura di PIERRE BOLLE]

© Transcription / Pierre Bolle 2001. Tous droits réservés. Toute reproduction intégrale ou partielle, faite sans le consentement de l'auteur ou de ses ayant droits ou ayant cause, est illicite. Cette reproduction constituerait une contrefaçon sanctionnée par les articles du Code Pénal. Le Comité International, par l'intermédiaire du bureau légal de l'Association St Roch Italie, se réserve le droit d'entreprendre toute action légale contre les contrevenants. Afin d'éviter ces désagréments et les conséquences pénales qui en découleraient, nous préconisons la procédure à suivre en cas d'utilisation du contenu du site (→ *Mentions légales*).

© Tutti i diritti riservati. La riproduzione, anche parziale, dei contenuti di questa sezione è soggetta alle leggi a tutela dei diritti d'autore. Ogni violazione sarà perseguita ai sensi delle vigenti leggi civili e penali. Il «Comitato Internazionale Storico-Scientifico per gli Studi su San Rocco e la Storia Medievale», tramite l'Ufficio Legale della *Associazione Nazionale San Rocco Italia*, si riserva di intraprendere ogni azione in tal senso. Chi volesse utilizzare questa scheda si deve attenere scrupolosamente alle prescrizioni indicate nell'apposita sezione (→ *Note legali*).

ASSOCIAZIONE NAZIONALE SAN ROCCO ITALIA

COMITATO INTERNAZIONALE STORICO-SCIENTIFICO PER GLI STUDI SU SAN ROCCO E LA STORIA MEDIEVALE

Sede legale: Sarmato (Pc) – *Sede operativa:* Voghera (Pv)

Rivista di studi «Vita Sancti Rochi» - Caorso (Pc) / bollettino informatico: «Appunti»

Corrispondenza: via Cazzaniga 2 angolo via Palestro - 26100 Cremona

Telefoni: +39 333 2341591 / +39 338 4338619

e-mail: paoloasca@virgilio.it / gpvigo@tin.it / appunti@sanroccodimontpellier.it

www.sanroccodimontpellier.it (versione italiana) - www.saintrochdemontpellier.fr (version française)
www.saintrochdemontpellier.co.uk (english version) - www.sanroquedemontpellier.es (versión española)